

Με αφορμή ένα τριαντάφυλλο και μια φράση του Ευδοκίμωφ (Ελένη Αγγελοπούλου - Καραγιάννη, Παιδοψυχίατρος)

/ [Πεμπτούσια](#)

Πριν από αρκετά χρόνια, στο νοσοκομείο Παίδων, μου ζητήθηκε να δω μια έφηβη 15 χρονών γιατί είχε κάνει απόπειρα αυτοκτονίας. Το κορίτσι ένοιωθε μεγάλη απογοήτευση αλλά και πολλές ενοχές, γιατί είχε φέρει την οικογένειά της στη δύσκολη αυτή θέση. Η μητέρα, η οποία την συνόδευε, ήταν πολύ αναστατωμένη, θυμωμένη και απελπισμένη.

Θυμάμαι με ξεχωριστή συγκίνηση την πρώτη κοινή συνάντηση μητέρας και κόρης. Στην αρχή η μητέρα ξέσπασε σε έκρηξη θυμού για την ενέργεια της κόρης της, ενώ στη συνέχεια σε συναισθηματικούς εκβιασμούς, παρακλήσεις και σε ενοχοποίηση του παιδιού.

Όμως σταδιακά η μητέρα αναλαμβάνοντας την ευθύνη για τα προβλήματα που

υπήρχαν στην οικογένεια, άφηνε κατά μέρος τις δικές της ενοχές κι έδειχνε αγάπη και κατανόηση στην κόρη και κυρίως εμπιστοσύνη. Η μητέρα, με θάρρος και κουράγιο, είναι αλήθεια, περνούσε μια έντονη εσωτερική διεργασία από τον θυμό, την ενοχή και την απογοήτευση, στην ελπίδα.

Η κόρη, δεν μιλούσε καθόλου σ' αυτό το διάστημα, κι είχε τα μάτια χαμηλά, τα μαλλιά να καλύπτουν το πρόσωπο, τα μανίκια στις άκρες των δακτύλων. Αποσυρμένη σε μια παθητικο- επιθετική στάση αρνιόταν να δώσει εξηγήσεις, να ανταποκριθεί στα παρακάλια ή στους εκβιασμούς της μητέρας.

Έβλεπε όμως με έκπληξη, παρά την δικαιολογημένη δυσπιστία της, ότι η μητέρα της άλλαζε στάση. Και προς το τέλος, βρέθηκε στα χέρια της ένα υπέροχο κόκκινο τριαντάφυλλο -ένα μικρό έργο τέχνης -που έφτιαχνε όλη αυτή την ώρα με πλαστελίνη. (Βρισκόμασταν σε ένα χώρο που υπήρχε διαθέσιμο υλικό από συνεδρίες με μικρότερα παιδιά.)

Ήταν ο πιο εύγλωττος τρόπος να δείξει την ευγνωμοσύνη της στην μητέρα της.

Αλήθεια τι είχε αγγίξει την κόρη από τη στάση της μητέρας της; Σε μία συνάντηση που φαινόταν να περιέχει μόνο πίκρα και αλληλοκατηγορίες, πώς μπόρεσε να παραχθεί τόση ομορφιά;

Η κόρη έβλεπε την μητέρα της να αναλαμβάνει ευθύνη χωρίς να διαλύεται. Την έβλεπε να προβληματίζεται θετικά και να τολμάει να αγγίξει τα δύσκολα. Έβλεπε τη λαχτάρα της να φτιάξει από την αρχή τις σχέσεις όλης της οικογένειας, καθώς δεν περιοριζόταν να βλέπει την απόπειρα ως πρόβλημα μόνο της κόρης, αλλά ως αποτέλεσμα προβληματικών σχέσεων. Έβλεπε την μητέρα να καταδικάζει μεν την πράξη, αλλά όχι την ίδια ως πρόσωπο.

Κατ' αυτόν τον τρόπο η μητέρα δίδασκε με την στάση της την κόρη αυτό ακριβώς που εναγωνίως ζητούσε να μάθει: Να μπορεί να ελπίζει στη ζωή μετά την αποτυχία, αναλαμβάνοντας προσωπική ευθύνη.

Εκείνο επίσης που την συγκλόνιζε ήταν ότι έβλεπε μπροστά της την μητέρα της να αναδεικνύει δυνατότητες που δεν γνώριζε. Να βγάζει προς τα έξω ένα αληθινά όμορφο πρόσωπο, που της άρεσε και το αγαπούσε.

Δεν μπορούσε, παρά να πει ευχαριστώ. Δεν μπορούσε παρά να απαντήσει στην ομορφιά με ομορφιά.

Κρατώ πολύ έντονη την εικόνα αυτού του κόκκινου τριαντάφυλλου -σύμβολο ομορφιάς, αγάπης, ευγνωμοσύνης, χαράς, ζωής, ελπίδας καθώς και την

γενναιότητα της μητέρας με την επακόλουθη λύτρωση του παιδιού. Είναι πολύ δύσκολες οι σχέσεις και η επαναλειτουργία της οικογένειας μετά από μια προβληματική συμπεριφορά του έφηβου παιδιού, γιατί ανελέητο φώς έχει αποκαλύψει τα προβλήματα, τη στέρηση, την έλλειψη επικοινωνίας. Πόσο συχνά η μητέρα κινδυνεύει να αναλώνεται στη γκρίνια ή στις στείρες προβλέψιμες συμβουλές και να μην αφήνει το παιδί να δει τα αληθινά της συναισθήματα, δηλαδή την αληθινή της ομορφιά!

Η συγκεκριμένη μητέρα όμως, είχε το κουράγιο να μην εγκλωβιστεί στις ενοχές, να μην διαβάσει το πρόβλημα ως καταδίκη της επάρκειάς της ως μητέρα, αλλά να κινητοποιηθεί στην μεγάλη της λαχτάρα να φροντίσει το παιδί και τελικά να επαναπροσδιορίσει τον εαυτό της.

Όταν ξαναδιάβασα την φράση του Πωλ Ευδοκίμωφ: «η γυναίκα, καλείται να διασώσει τον λυρισμό και την ευγένεια της ύπαρξης, συντηρώντας την απαίτηση για την απόλυτη προσωπική σχέση, μέσα στην οποία το παιδί υψώνεται στην αξιοπρέπεια του προσώπου του, ως μοναδικό και αναντικατάστατο», το κόκκινο τριαντάφυλλο θυμήθηκα και την μητέρα που το προκάλεσε, και το κέρδισε.

Έρχονται σκληρές στιγμές που ο τρόπος που έχει οικοδομηθεί η μητρότητα, αμφισβητείται από την ζωή και κλονίζεται. Και η φαντασίωση του τέλειου παιδιού πανέμορφου, πανέξυπνου που δεν θα αντιμετωπίσει ποτέ κανένα πρόβλημα, καθώς και της τέλειας μητέρας η οποία θα ανταποκρίνεται τέλεια στις ανάγκες του, θρυμματίζεται. Στην εφηβεία, πολλές φορές η ματαίωση είναι δραματική.

Βλέπω συχνά μητέρες απογοητευμένες από τον εαυτό τους. Ο χειρότερος σύμβουλος, η απελπισία, μιλάει για το μύθο του ραγισμένου γυαλιού στις σχέσεις, οι ενοχές για τα λάθη του παρελθόντος γίνονται αλυσίδες που καθηλώνουν, το αδιέξοδο ερώτημα «γιατί;» δεν έχει τίποτα να προσφέρει. Αντίθετα, η συνεχής προσπάθεια για διορθωτικές κινήσεις, μπορεί να φέρει στις σχέσεις με το παιδί θαυμαστά αποτελέσματα.

Η μητέρα δεν συνειδητοποιεί ότι το παιδί βλέποντας την δική της απογοήτευση, απελπίζεται εντελώς από τον εαυτό του -αφού προξένησε τόσο πόνο στην μητέρα του! Και τότε αρχίζει ένα ανελέητο αμοιβαίο καθρέφτισμα γεμάτο παρεξηγήσεις.

Η μητέρα επίσης δεν πιστεύει ότι το παιδί, ιδιαίτερα καθώς μεγαλώνει, θα ανταποκριθεί στις δικές της θετικές αλλαγές. Ξεχνάει ότι μέχρι να πεθάνει, συνεχώς εκπαιδεύει το παιδί με την στάση της απέναντι στη ζωή, με κορυφαία την αντιμετώπιση των γηρατειών και του θανάτου.

Η μητέρα καλείται να καλλιεργήσει την απεραντοσύνη της καρδιάς. Όταν μπορεί

να αγαπά και να αποδέχεται - διατηρώντας την ευθύνη να είναι αυστηρή στις λανθασμένες συμπεριφορές - η καρδιά της γίνεται απέραντη και σ' αυτή την απεραντοσύνη, βρίσκει το παιδί ορίζοντες. Επιτρέπει στη σχέση με το παιδί της στο παρόν, να χωρέσει το μέλλον.

Είναι εκπληκτικό, ότι όσο η μητέρα επιμένει στην συνεχή προσωπική της ανέλιξη, τόσο η αγάπη που προσφέρει στο παιδί, επιστρέφει απρόσμενα πίσω και την στηρίζει και την ελευθερώνει, ακριβώς όπως εκείνο το κόκκινο τριαντάφυλλο από πλαστελίνη.